

A Berzsenyi Dániel Megyei és Városi Könyvtár
2014. évi beszámolójának és a 2015. évi munkatervének értékelése

A 2014. évi beszámoló

Általános észrevételek

A könyvtár által elkészített szakmai beszámoló arról tanúskodik, hogy 2014-ben az intézmény a jogszabályokban (1997. évi CXL Tv. 55. §., 56. §., 65. §., 73/2003. Korm. r. – ODR, 39/2013 (V.31.) EMMI r. - KSZR) meghatározott feladatok maradéktalan ellátására, a megvalósítás innovatív fejlesztésére törekedett. A beküldött dokumentumról összességében megállapítható, hogy mind a megyei, mind a városi könyvtári munkafolyamatok és tevékenységek bemutatása széleskörűen és részletesen megtörtént, adatokkal alátámasztva. A szolgáltatási könyvtárpolitika kialakításában az intézmény törekedett arra, hogy használói a lehető legkönnyebben jussanak hozzá a számukra nyújtott szolgáltatási lehetőségekhez.

A 2014. évi munkaterv fő pontjai döntően sikeresen teljesültek, jóllehet a szolgáltatások végzésében komoly fennakadásokat jelentett az integrált könyvtári rendszer felújítása és a beszerzések akadozása, amely a használók számának csökkenésében is érezhető volt. Az igazgatóváltás zökkenőmentesen lezajlott. A könyvtár munkatársai számára jelentős munkaterhelést jelentettek az intézmény folyamatban lévő TÁMOP pályázatainak (3.2.12-12/1-2012-0001; 3.2.4. A-11/1-2012-0045) valamint a két korábbi pályázat fenntartási időszakának feladatai (TÁMOP-3.2.4/08/1-2009-0031. és TIOP-1.2.3/09/1-2009-0021).

Szervezeti kérdések bemutatása

Az intézmény vezetését új igazgató vette át. A jogszabályi változások, valamint a számlavezető bank és a könyvtár felső vezetésében történt változások miatt módosításra került a Szervezeti és Működési Szabályzat. Frissült a Könyvtárhasználati Szabályzat és az SZMSZ gazdálkodásra vonatkozó mellékletei. Létszámhiány tapasztalható az állományfeltáró csoportban. A szolgáltatások színvonalának fenntartása érdekében ezen a területen javasolt a létszámfejlesztés.

Gyűjtemény

A gyűjtemény fejlesztésénél a könyvtár betartotta a központi költségvetési támogatás felhasználásához készült végrehajtási rendeletben előírtakat és 24,9 millió Ft értékben bővítette állományát, amellyel továbbra is biztosított a használók igényeit is figyelembe vevő tervszerű állományfejlesztése (könyv, folyóirat, kotta, AV, elektronikus dokumentumok stb.). A gyűjtemény gyarapodására fordított összegek jelentősen alulmúlták mind a 2013. évi, mind pedig a 2014-re tervezett összegeket. A negatív trend, eltérő mértékben, de valamennyi dokumentumtípus esetében érzékelhető. Mivel az állománygyarapítás lehetséges forrásai közül csak az egyik a vásárlás, a gyűjteménybe kerülhetnek dokumentumok ajándékozás, csere és kötelezpéldány szolgáltatás útján is, a forráscsökkenés ellenére, az előző évhez képest kis mértékben, de növekedett a gyarapodás mértéke.

Az előző évhez képest jelentősen lecsökkent a nemzetiségi ellátásra vásárolt dokumentumok száma. Ezt a beszámoló az NKA pályázati kereteinek hiányával és az OIK rendelkezések nem teljesülésével magyarázza. A nemzetiségi ellátás kiemelt alapfeladat, amelynek ellátása nem lehet csupán pályázatok függvénye. A nemzetiségi ellátás hatékonyabbá tétele érdekében a könyvtár

intenzív cserekapcsolatot tart fenn a muraszombati és a kismartoni könyvtárakkal. A kapcsolat fenntartása, sőt akár újabb tartalommal való megtöltése is indokolt lehet. Ennek érdekében javasoljuk, hogy a könyvtár – a fenntartóval egyeztetve – feladatok és határidők meghatározásával bővítse ki a munkatervét.

A gyarapítás és apasztás egyensúlya az állomány frissen tartását segíti elő, az olvasók érdekeit szolgálja. Az apasztás jóval alulmúlta a gyarapítást, az állomány jelentős többlettel zárt. Hosszú távon ennek a gyarapítási többletnek a fenntartása nem indokolt, a tervszerű apasztást a gyűjtemény elemzését és értékelését követően el kell végezni. A munkához javasoljuk önkéntesek bevonását.

A gyűjtemény fejlesztése mellett fontos feladat a megőrzés, a védelem és a megóvás is, különösen a helytörténeti vonatkozású dokumentumok esetében. A könyvtár ez irányba tett lépései előremutatóak, a helyi lapok digitalizálása és online elérhetővé tétele, valamint a Vasi Digitális Könyvtár fejlesztését kiemelt feladatként kell kezelni a továbbiakban is.

A helyismereti, a multimédia, a zenei és a gyermek könyvtári egységekkel Szombathely megyei jogú város könyvtára egészen sokszínű szolgáltatási portfoliót képes közvetíteni a használói számára, elősegítve ezzel a sokszínű és gazdag tartalmakhoz való egyenlő esélyű hozzáférést.

Könyvtárhasználat

A használati mutatók ellentétes tendenciákat jeleznek. Erős visszaesés tapasztalható a beiratkozottak száma tekintetében, amelyet enyhébb csökkenéssel követ a helyben használat és a kölcsönzés. A helyben használt dokumentumok száma, a távhasználat valamint a könyvtárközi kölcsönzés vonatkozásában a növekedés azt mutatja, hogy a kínált szolgáltatásokat relevánsnak ítéli a használói közönség. Az előfizetéses és a saját fejlesztésű adatbázisok használatának számadatokkal történő bemutatása összetett képet adna a távoli elérésű adattárak szolgáltatásának eredményességéről. Kérjük ennek elkészítését, és javasoljuk, hogy gondolják át a vezeték nélküli használat korlátlan ingyenessé tételének lehetőségét.

A beszámoló tartalmazza a heti nyitva tartás bemutatását, amelyet kiemelt figyelemmel kísérünk. A Kultv. értelmében a könyvtárak nyitva tartását a használók igényeit figyelembe véve kell kialakítani. A Központi könyvtár heti 50 órát tart nyitva, ami magas érték. A fiókkönyvtárak kevés kivételtől eltekintve ugyanabban az időben tartanak nyitva a város különböző pontjain. A 2014. évi nyári hosszabb zárva tartás erősen meglátszott a használat mutatóin, ami azt is jelzi, hogy az olvasók érzékenyek a szolgáltatások rendelkezésre állásának alakulására. A hétvégi és a munkaidőn túli nyitva tartási órák alkalmat teremthetnének az aktív dolgozói réteg megszólítására. A fiókkönyvtárak különböző időpontokban történő nyitva tartása talán egy jó lehetőség a humán erőforrás hatékonyabb kihasználhatóságára.

A használók számára a minőség egyik legfontosabb kritériuma a számítógépes ellátottság színvonala, így a korszerű eszközök rendelkezésre állása mindenképpen prioritás kell, hogy legyen. A könyvtár előfizetéses és saját fejlesztésű adatbázisaival aktívan jelen van az elektronikus térben.

A könyvtárhasználatot támogatja a központi könyvtárban, a fiókkönyvtárakban s a KSZR szolgáltató helyeken szervezett számos rendezvény, nagyrendezvény. A könyvtárat a nyitott, hívogató szolgáltató terek mellett a rendezvények tehetik vonzó találkozóhellyé, közösségi téré. Az intézmény összesen 540 rendezvényen 16 173 főt fogadott. A visszatérő programok jelentik a részvétel legnagyobb részét: Jóga-klub, Szülésre felkészítő tanfolyam, Kismama klub, Ringató. A

rendezvényeken való résztvevők számának további növelésére lenne lehetőség a gyermek korosztály vonatkozásában.

Minőségirányítás

Az intézmény 89 alkalommal jelent meg a nyomtatott sajtóban, valamint számos alkalommal volt lehetősége a könyvtár dolgozóinak beszélni a szolgáltatásokról, programokról, eredményekről regionális valamint országos rádió- és televíziócsatornákon. Ezen megjelenések száma tovább bővíthető, jelezve a célközönségnek és a fenntartónak is a könyvtár megkérdőjelezhetetlen szerepét a helyi társadalom életében.

A beszámoló részletes képet ad az intézmény intenzív pályázati tevékenységéről, ami jelzi az innovatív megoldások és a korszerűsítés irányában való elkötelezettséget. A könyvtár jelentős erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy éljen a hazai és az európai uniós pályázati lehetőségekkel a szolgáltatások korszerűsítése és fenntartása céljából. A dolgozók gyakran vesznek részt szakmai továbbképzéseken, hozzájárulva az intézmény innovációs kapacitásának bővítéséhez. A könyvtár szintén tesz erőfeszítéseket annak érdekében, hogy képzések útján mind Szombathely megyei jogú város, mind pedig a megye területén élők hozzájussanak a korszerű információs műveltséghez és lehetőségük legyen nem formális keretek között tanulni.

A könyvtár 2014-ben elvégezte a jogszabályokban és az alapító okiratban meghatározott feladatokat. A könyvtárhasználati mutatók csökkenő tendenciája alapján javasoljuk, hogy a könyvtár készítsen egy rövidtávú cselekvési tervet, amellyel a könyvtárhasználat mutatóit javíthatja és szolgáltatásait a város lakossága körében népszerűsíti.

A 2015. évi munkaterv

A Berzsényi Dániel Megyei és Városi Könyvtár munkatervében foglaltak több ponton választ adnak a 2014. évi beszámoló értékelése kapcsán megfogalmazott észrevételekre. A könyvtár a tevékenységét dinamikus környezetben valósítja meg, ez megköveteli a körülményekhez történő folyamatos alkalmazkodást. A szakpolitikai célok közreadása a társadalom egészét érintő kulturális értéket emel a mindennapi közgyakorlat szintjére, ezzel biztosítva a hozzáférés és az életminőség javítását, a kulturális közösségek erősödésének lehetőségét. Ennek a célnak megfelelő éves munkatervet fogalmazott meg a könyvtár például az intézményi terek és technológiai körülmények fejlesztésével, s ezt a célt szolgálják a tervezett kiadványok, sajtómegjelenések is. Különösen fontosnak és jónak tartjuk, hogy az esélyegyenlőséget növelő szolgáltatások fejlesztése, valamint a roma integrációt és a nemzetiségek ellátását célzó programok kiemelt prioritásként jelennek meg a munkatervben.

A munkatervben alkalmazásra kerülnek az 51/2014 (XII.10.) EMMI rendelet alapján figyelembe veendő szakmai mutatók. A szolgáltatási terv kapcsán is ennek érdekében fogalmazódnak meg a feladatok. A mutatók tervezése a pozitív tartományban van, a tervezés kellően ambiciózus. Bízunk benne, hogy a csökkenő humán kapacitás mellett is teljesíthetők lesznek az előirányzott számok. A gyűjteményfejlesztés mutatói között a gyarapítás összképe erősen pozitív az apasztás viszont negatív értékre van beállítva, ennek átgondolását mindenképpen javasoljuk. A feltárás, a rendezvények és média megjelenések mutatói reálisan tervezettek.

A Összességében számos feladatot láttató munkaterv készült, amelynek teljesítéséhez elengedhetetlenül szükséges a munkaterv értékelésében leírt megállapítások újragondolása, valamint a fenntartóval való szoros együttműködés folytatása.